

اسم الله الرحمن الرحيم

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

سواد آموزی

زمینه سازی برای خواندن (پرورش حافظه بینایی و شنوایی)

آمادگی تکمیلی

نوآموزان با نیازهای ویژه ذهنی

وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تالیف : معاونت برنامه ریزی آموزشی و توان بخشی ،

کارشناسی برنامه‌ریزی آموزشی و درسی کودکان و دانش آموزان کم‌توان ذهنی

نام کتاب : سوادآموزی زمینه سازی برای خواندن (پرورش حافظه بینایی و شنوایی)

آمادگی تکمیلی کد : ۵۰۰۳۱

مؤلفان : محبوبه ضرغام پور، نسیم عزیزی، مرضیه بیاتی، شیرین تقدسی و فاطمه طالبی

آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

نشانی سازمان : تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱ ، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶ ، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ ،

وب سایت : www.chap.sch.ir

مدیر هنری : مجید ذاکری یونسی

تصویرگر : افشین باقری

دسّن و رنگ آمیزی : مجتبی نادر خانی ، مجید صابری نژاد

طراح گرافیک، صفحه آرا و طراح جلد : محمد مهدی ذبیحی فرد

ناشر : سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

چاپخانه : شرکت افست (سهامی عام)

سال انتشار و نوبت چاپ : پنجم ۱۳۹۹

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۱۱۵-۱ ISBN 978-964-05-2115-1

باسمہ تعالیٰ

«...ومن احسانا فلنمنا احسانا لئلا نرجعوا...»

فرایند برنامه ریزی درسی از مؤلفه‌های پیچیده، گسترده و بسیار تأثیرگذاری است که به چرایی و چگونگی آموزش و پرورش به شکل تجویزی و کلان می‌پردازد. و با استفاده از اهداف، محتوا و روش یا سایر عناصر به تبیین سیاست‌های تعلیم و تربیت می‌پردازد.

محتوای تألیف شده بخشی از فرایند برنامه‌ریزی درسی است که با سازمان‌دهی مفاهیم و موضوعات (دارای مخاطبان مشخص و اهداف، ساختار و برنامه‌ی معین) ضمن حفظ انعطاف‌پذیری برای تحقق اهداف در ابعاد مختلف متناسب با نیازهای متنوع فراگیران طراحی شده است.

امیدوارم این محتوا زمینه‌ساز دستیابی دانش‌آموزان به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی باشد و آرزوی معلمان و والدین این کودکان و نوجوانان را جامه‌ی واقعیت پوشاند.

بی شک تحقق این اهداف بزرگ و تعالی بخش نیازمند همراهی و مساعدت مسئولان و دست‌اندرکاران در سازمان آموزش و پرورش استثنایی، مؤلفان و همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی است. لذا بر خود لازم می‌دانم از همه عزیزان که تلاش بسیار زیادی را در مراحل گوناگون تألیف و آماده‌سازی و چاپ انجام داده‌اند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم. در ضمن منتظر نظرات و پیشنهادهای ارزنده صاحبان اندیشه و تجربه در جهت ارتقای کیفیت برنامه‌ها خواهیم بود.

و ما توفیقنا الا با... العزیز الحکیم

معاون وزیر و رئیس سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

« فهرست مطالب »

صفحه	عنوان
۷	❖ ساختار کتاب
۱۰	❖ نگاره
۱۱	❖ نگاره پرورش حافظه بینایی
۱۰۴	❖ تمرین های دوره ای
۱۰۸	❖ نگاره پرورش حافظه شنوایی
۲۱۳	❖ تمرین های دوره ای
۲۱۷	❖ ضمیمه

ساختار کتاب

کتاب درسی یکی از مواد آموزشی است و نقش مهمی در تامین اهداف آموزش و پرورش ایفا می کند.

این کتاب شامل خرده حیطه سوادآموزی مولفه زمینه سازی برای خواندن آمادگی تکمیلی است.

فعالیت های ارائه شده در این کتاب بدین شرح است :

❖ در ابتدای هر فصل یک نگاره مطرح است. تصویر نگاره با هدف تشویق نوآموزان به خوب دیدن، گوش کردن، سخن گفتن و فکر کردن ارائه شده است. مفهوم هر تصویر به طور مجزا توسط آموزگار گفته می شود و نوآموز با تصویر و نام آن آشنا شده تا در ذهنش ثبت و ضبط شود. فعالیت های یادگیری سازمان یافته، در چند بخش ارائه می گردد. هدف از این فعالیت ها، یکسان کردن روش های آموزشی است و معلم می تواند آزادانه با توجه به توانایی ها و ظرفیت های نوآموزان در کلاس عمل نماید.

❖ **بین و گوش کن :** هدف از این فعالیت آموزش مهارت خوب دیدن، خوب گوش کردن، افزایش مهارت های زبانی، بیان شفاهی، تصویر خوانی و پاسخگویی به پرسش های آموزگار است. این نوع تمرین ها می تواند فرصتی را برای یادگیری مشارکتی نوآموزان فراهم کند. در این نوع تمرین ها، مفهوم مورد آموزش هدف یادگیری است.

❖ **بین و بگو :** هدف از این فعالیت تقویت توجه و تمرکز، مهارت خوب دیدن، خوب گوش کردن، سخن گفتن، درک تصویر و تعریف تصویر برای آموزگار است.

❖ **بین و انجام بده :** هدف از این فعالیت تقویت مهارت خوب دیدن و خوب گوش کردن است. که آموزگار با توجه به دستورالعمل، فعالیت مورد نظر را اجرا می کند. هم چنین در این فعالیت هماهنگ سازی حس بینایی و حرکتی، پرورش ادراک بصری، پرورش حس لامسه، تشخیص محرک های دیداری از اهداف دیگر این فعالیت است. در این بخش نوآموز هر فعالیت را مرحله به مرحله با کمک آموزگار تا کسب مهارت لازم انجام می دهد.

❖ **بگرد و پیدا کن :** نوآموز در این نوع تمرین ها، با توجه به آموزش های داده شده، مفهوم مورد نظر را در تصویرها پیدا می کند. در این بخش ابتدا معلم با خواندن هر سوال برای نوآموز، او را در پیدا کردن مفهوم مورد نظر کمک می کند. در این تمرین ها نوآموز با علامت زدن یا رنگ زدن، مفهوم مورد نظر را نشان می دهد. هدف از این فعالیت علاوه بر شناخت مفهوم مورد نظر، کسب مهارت های خوب دیدن، گوش کردن، افزایش مهارت های زبانی، هماهنگی چشم و دست، مهارت های ترسیم، تقویت توجه و تمرکز است.

❖ **گوش کن ، انجام بده :** در این فعالیت تصویری در کتاب ارائه نشده است و آموزگار باید با توجه به دستورالعمل هر فعالیت را به صورت عملی با نوآموز تمرین نماید.

❖ **فعالیت های پایانی :** در پایان هر مبحث، فعالیت هایی با عنوان (کاردستی)، (آی بازی...)، (آی قصه...)، (نقاشی، نقاشی) ارائه شده است. هدف از این فعالیت ها، تکرار و تمرین محتوای آموزش داده شده در قالب جدید برای توسعه و تعمیق یادگیری است. در این نوع تمرین ها به آموزش غیر مستقیم مفاهیم و مهارت های زبانی از طریق مشارکت نوآموزان در یادگیری تقویت مهارت های خوب دیدن، خوب گوش کردن، هماهنگی چشم و دست، تقویت توجه و تمرکز و افزایش مهارت های حرکتی، تقویت مهارت های اجتماعی و مشارکت در فعالیت های گروهی و ایجاد فضای دوستی بین نوآموزان، حس ابراز وجود با نمایش کارهای نوآموزان به دیگران و شاد سازی کلاس پرداخته شده است.

به منظور حصول اثر بخشی و بازدهی بیشتر، توجه آموزگاران گرامی را به رعایت چند نکته جلب می کنیم :

۱. فراهم آوردن فضای آموزشی رضایت بخش و امکانات مناسب آموزشی از قبیل: مداد رنگی، ماژیک، گوش، اسباب بازی های متنوع.

۲. آموزش ها ابتدا به صورت مجسم سپس نیمه مجسم و انتزاعی در کلاس انجام شود.

۳. نظارت بر اجرای مستمر تمرین ها در کلاس یا منزل.

۴. رعایت نکات ایمنی در کار با وسایلی مانند قیچی و یا انجام فعالیت هایی که نیاز به توجه بیشتر دارد و فراهم کردن شرایط ایمن برای نوآموزان.

۵. در صورتی که نوآموزان در رابطه با توضیح تصویرها و ذکر جزئیات تصویرها مشکل دارند، آموزگار با طرح سوالات متعدد و ساده نوآموز را متوجه جزئیات تصویر نماید.

۶. آموزگار با طرح تمرین های متعدد در رابطه با هر یک از تمرین های طرح شده زمینه های تعمیم موارد آموزش داده شده را در محیط واقعی فراهم آورد.

۷. در پایان هر صفحه ۵ عدد نمادهای تشویقی برای نوآموزان گذارده شده است که آموزگار با توجه به توان نوآموز، دستور رنگ کردن به تعداد مورد نظر را جهت تشویق به نوآموز می دهد.

برای آموزش حروف هم پایان ، مرحله مجسم را در هر گام با نوآموزان تمرین نمایید. سپس مرحله نیمه مجسم را به نوآموزان ارائه دهید.

مراحل مجسم :

❖ اشیاء میوه هایی که صدای آخر آن (او) است مانند(جارو، کاهو، گردو) را به نوآموز نشان دهید و از او نام آن را بپرسید. سپس روی صدای آخری که نوآموز بیان می کند، تاکید نمایید. لازم به ذکر است در هر فعالیت ۳ شی که صدای آخر آن (او) است را با نوآموزان تمرین نمایید.

❖ دو شی (کاهو و سیب) را مقابل نوآموز قرار دهید و از نوآموز بخواهید از بین دو شی، شی که صدای آخر آن (او) است را جدا کند و نام شی که صدای آخر آن (او) است را بیان کند.

❖ سه شی (توپ ، جارو و پرتقال) را مقابل نوآموز قرار دهید و از نوآموز بخواهید از بین سه شی، شی که صدای آخر آن (او) است را جدا کند و ، نام شی که صدای آخر آن (او) است را بیان کند.

❖ اشیایی مانند(جارو، گردو، سیب ، کاهو) را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید اشیایی که صدای آخرشان (او) است را جدا کند.

❖ پس از بیان نام دو کلمه ، نوآموز نام کلمه ای که صدای آخر آن (او) است را بیان کند. مانند (مو ، توپ) (شام ، سمنو) (شامپو، دامن)

❖ پس از بیان نام سه کلمه ، نوآموز نام کلمه ای که صدای آخر آن (او) است را بیان کند. مانند (کیاب، سبذ، پارو) (عمو، شیر، مار) (ماهی ، چاقو ، کتاب)

❖ سه شی که صدای آخر ۲ شی (او) است مانند (گردو، اتو، خیار) را در مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید پس از بیان نام هر سه شی، دوشی که صدای آخر آن (او) است را نشان دهند.

❖ از نوآموز بخواهید تا با شنیدن سه کلمه که صدای آخر آن ها (او) است. صدای آخر آن ها را بیان کند. مثل (هلو ، آهو ، کاهو) (جارو، پارو ، گردو)

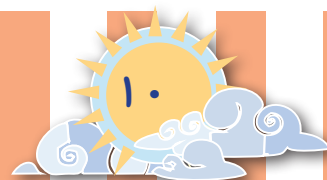
❖ از نوآموز بخواهید تا با شنیدن ۳ کلمه که صدای آخر دو کلمه آن (او) است صدای هم پایان را بیان کند. مثل (گردو، آهو ، صابون) (شلوار ، جارو ، آلو)

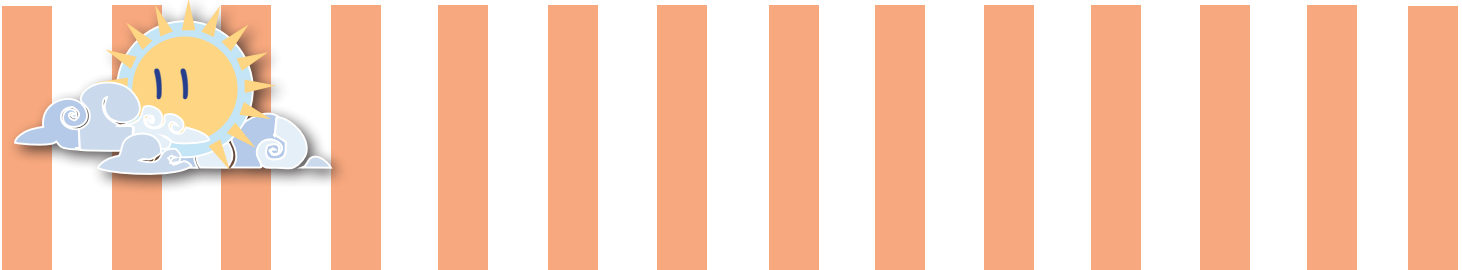
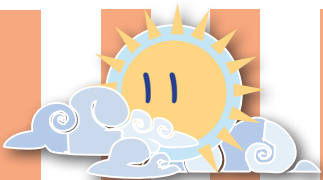
مراحل مجسم هم آغازها هم بدین صورت با نوآموزان تمرین می شود.

در پایان برای همکارانی که در جهت توانمند سازی کودکان کم توان ذهنی از هیچ کوششی دریغ نمی ورزند، آرزوی سلامتی و توفیق روز افزون داریم .

این کتاب من است.

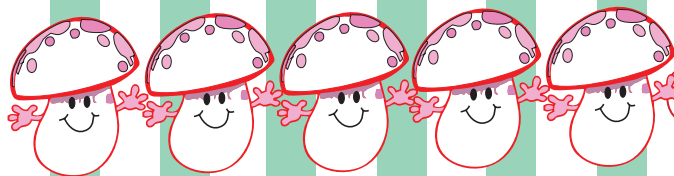

زمینه سازی برای خواندن :
پرورش حافظه بینایی

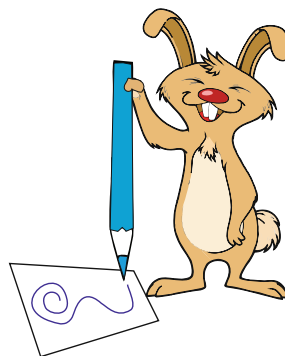
بین و گوش کن

صدآفرین

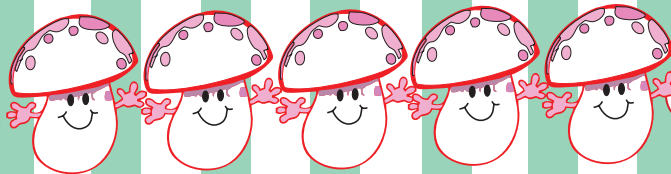
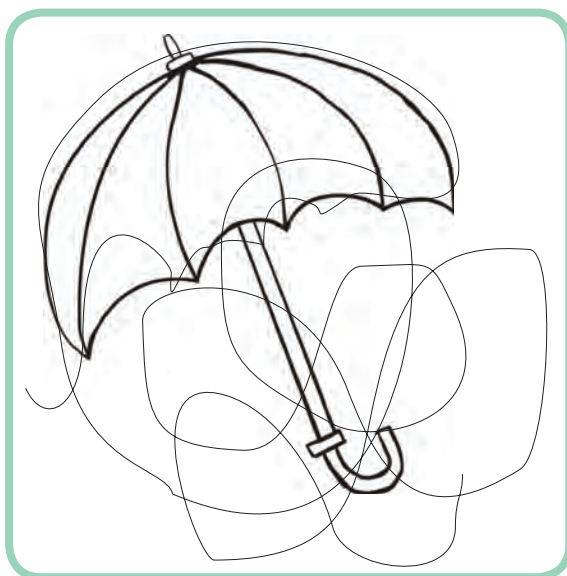

زمینه سازی برای خواندن :
پرورش حافظه بینایی

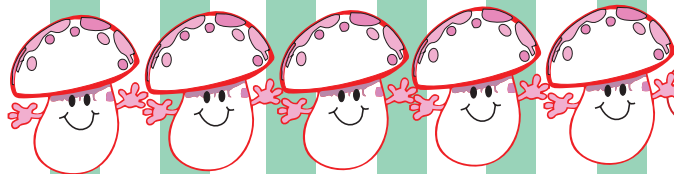
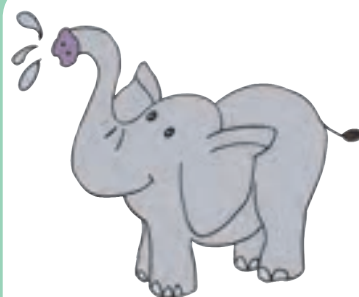
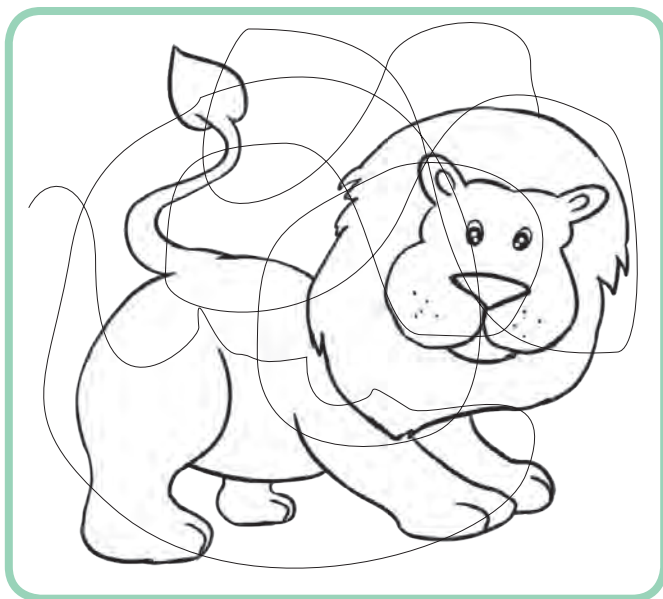
بین و انجام بده

● در تصویر چه می بینی؟ نام آن را بگو و در تصویرهای زیر علامت بزن.

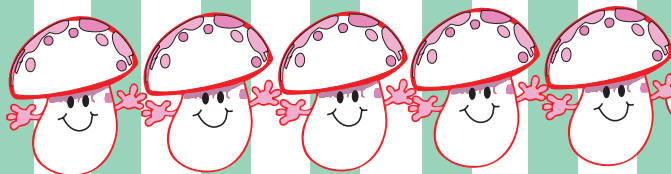
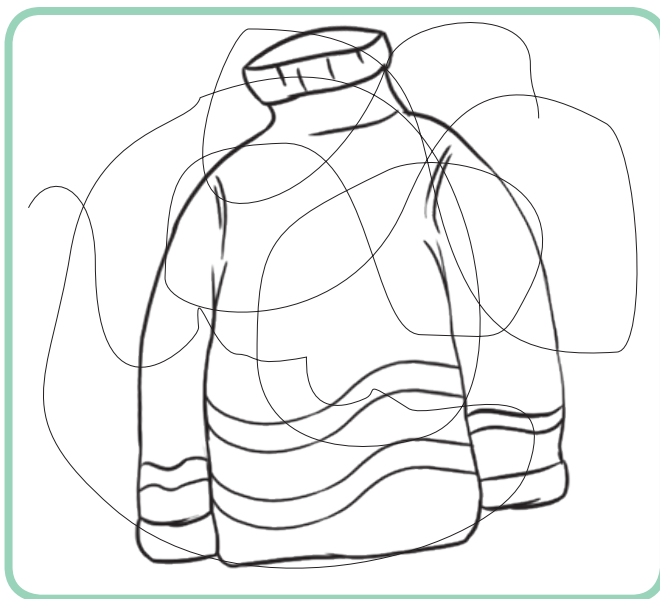

صد آفرین

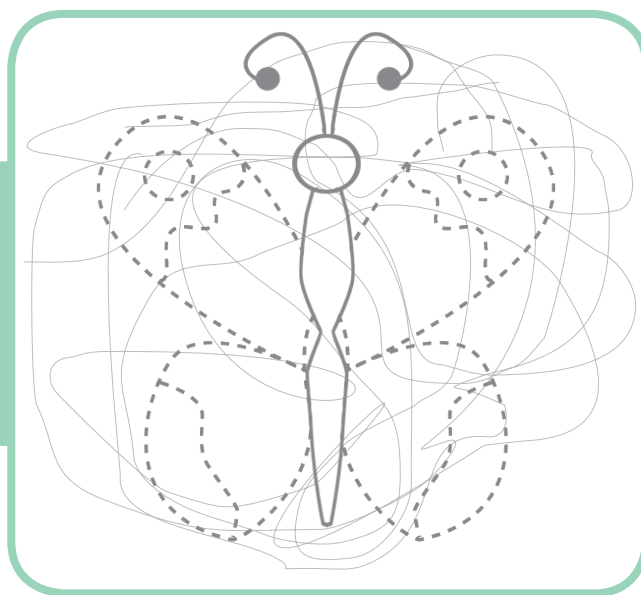
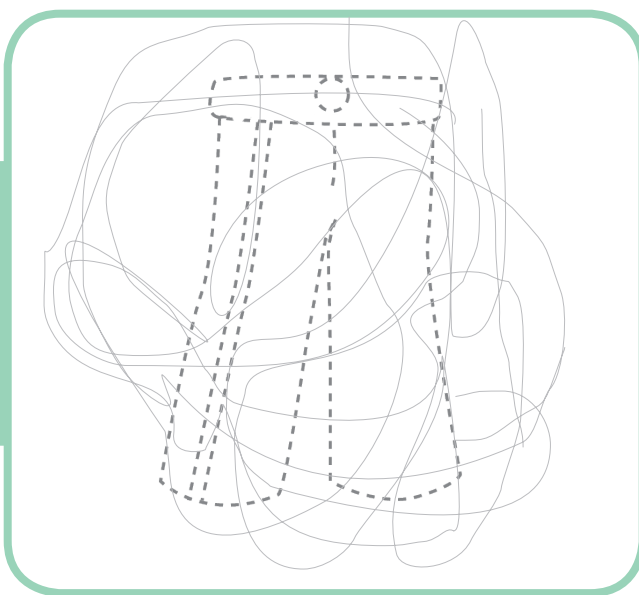
● در تصویر چه می بینی؟ نام آن را بگو و در تصویرهای زیر علامت بزن.

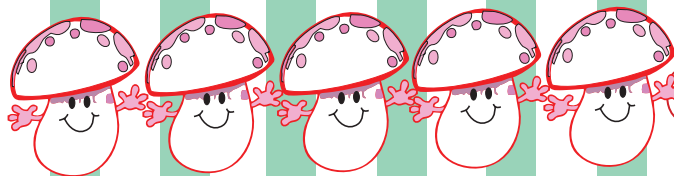
● در تصویر چه می بینی؟ نام آن را بگو و در تصویرهای زیر علامت بزن.

● نقطه چین ها را به هم وصل کن و نام آن را بگو.
.....

— حالا تصویرهای کامل شده را رنگ یزن.

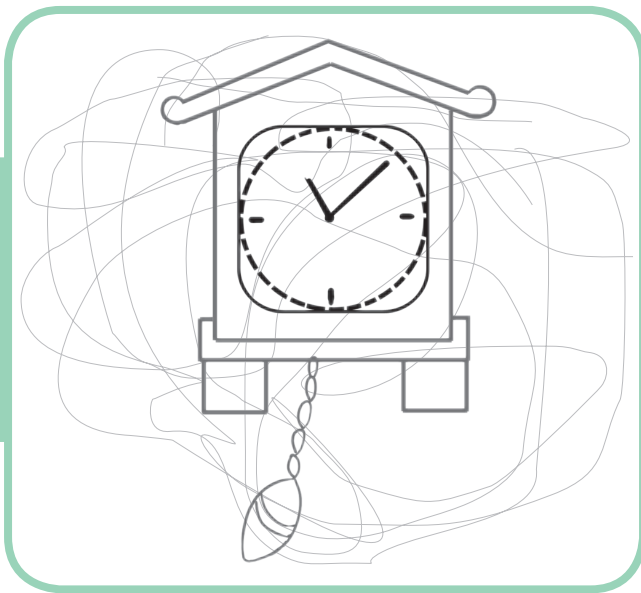
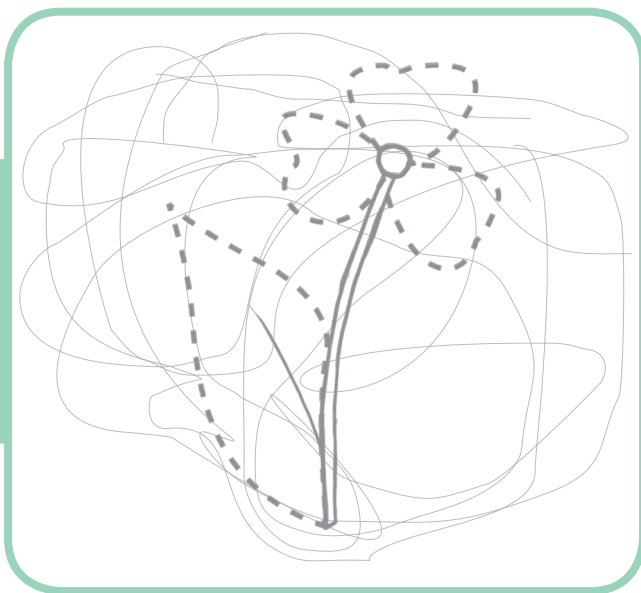

صدآفرین

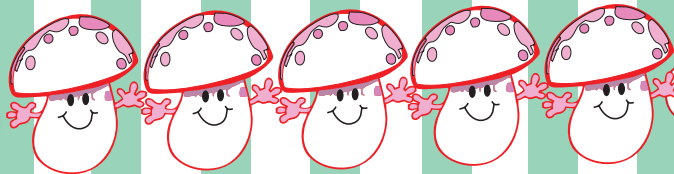

● نقطه چین ها را به هم وصل کن و نام آن را بگو.

– حالا تصویرهای کامل شده را رنگ بزن.

صد آفرین

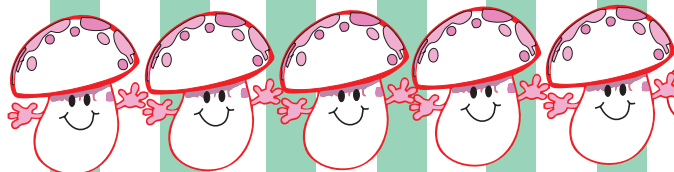

بگرد و پیدا کن

● عروسک را به سایه اش وصل کن.

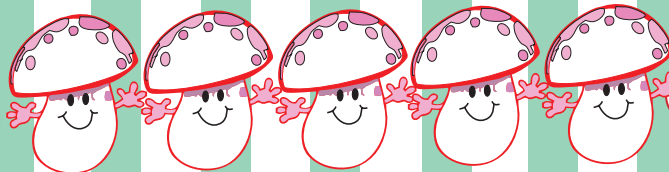
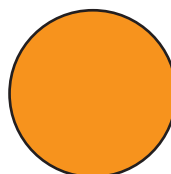
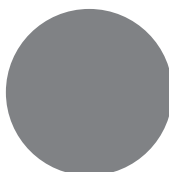
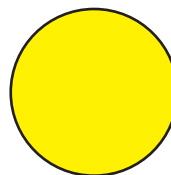
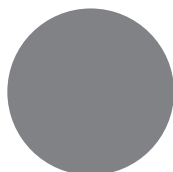
● هر شکل را به سایه ی خودش وصل کن.

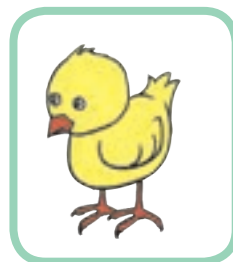
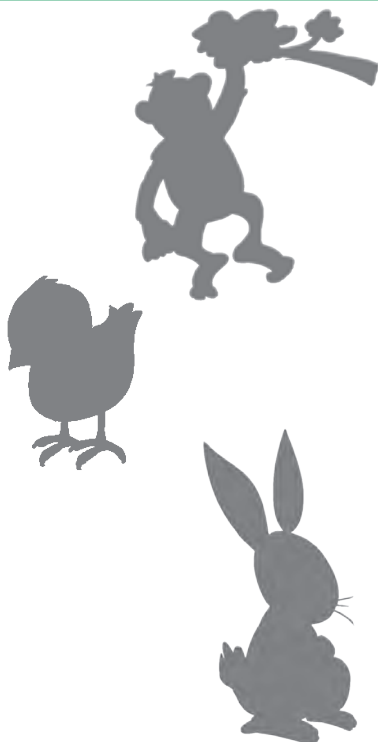
صدآفرین

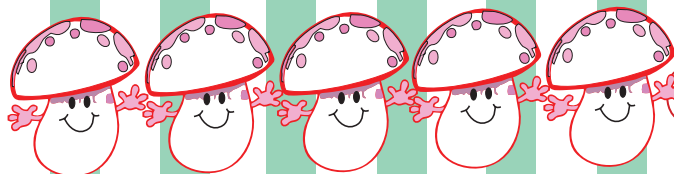
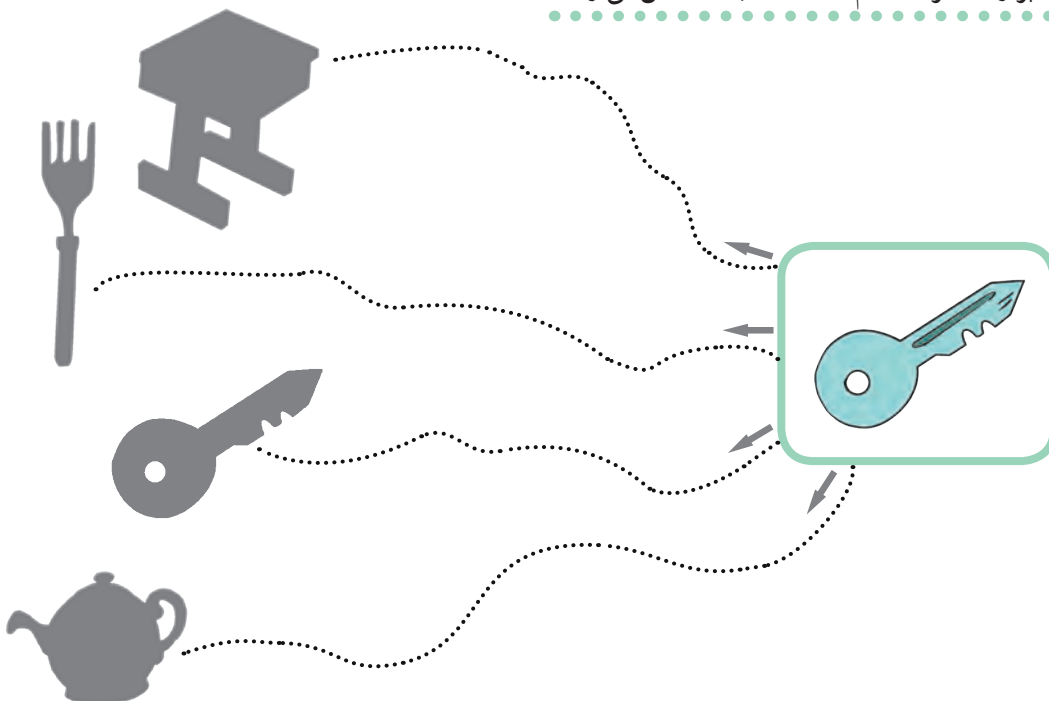
● هر شکل را به سایه ی خودش وصل کن.

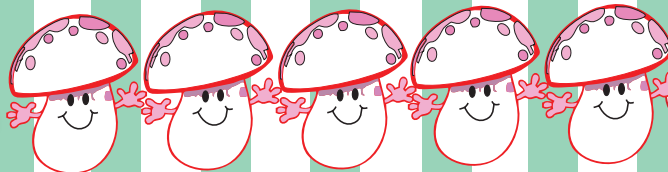
● با کشیدن خط ، جوجه را به سایه اش برسان .

● با پررنگ کردن کلام خط، کلید به سایه اش می رسد .

هر تصویر را به سایه اش وصل کن.

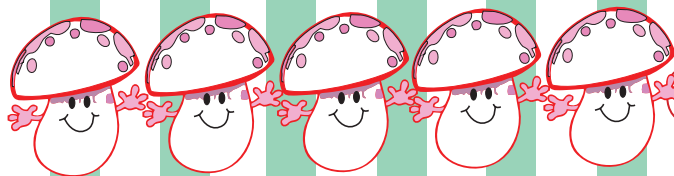
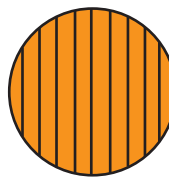
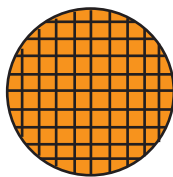
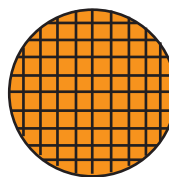
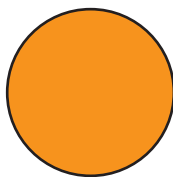
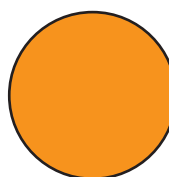
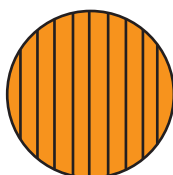

صد آفرین

● با ماژیک نقطه ها را از بالا به پایین وصل کن تا شکل راه راه شود.

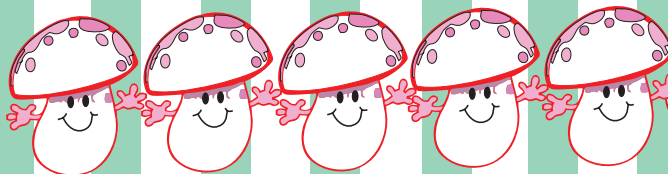
● شکل های مثل هم را با کشیدن خط به هم وصل کن.

● شکل های مثل هم را با کشیدن خط به هم وصل کن.

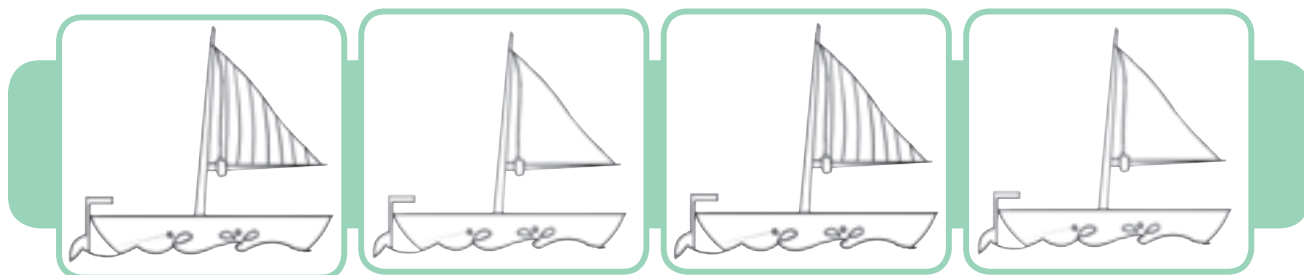

● کلاه راه راه را رنگ بزن.

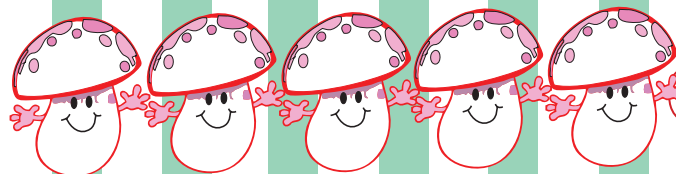
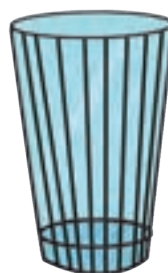

صد آفرین

● قایقی که بادبان آن راه راه است، رنگ بزن.

● دور شکل های راه راه خط بکش.

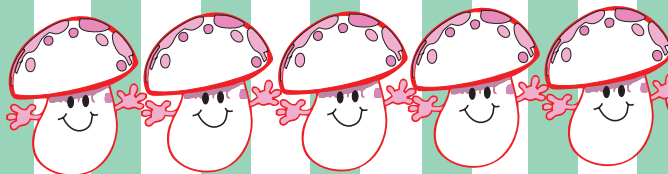
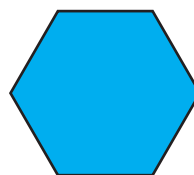
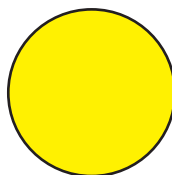
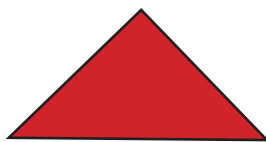

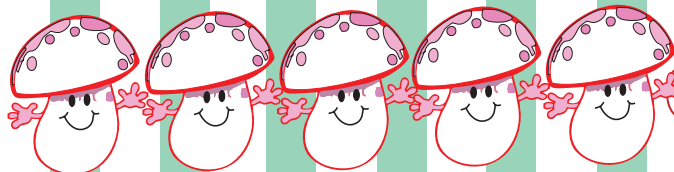
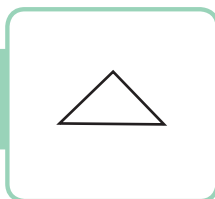
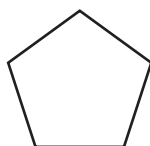
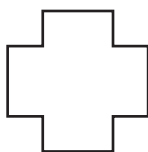
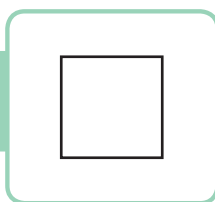
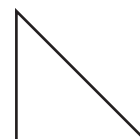
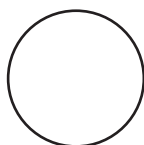
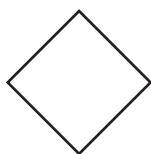
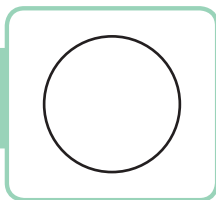
● شال گردن های مثل هم را رنگ بزن.

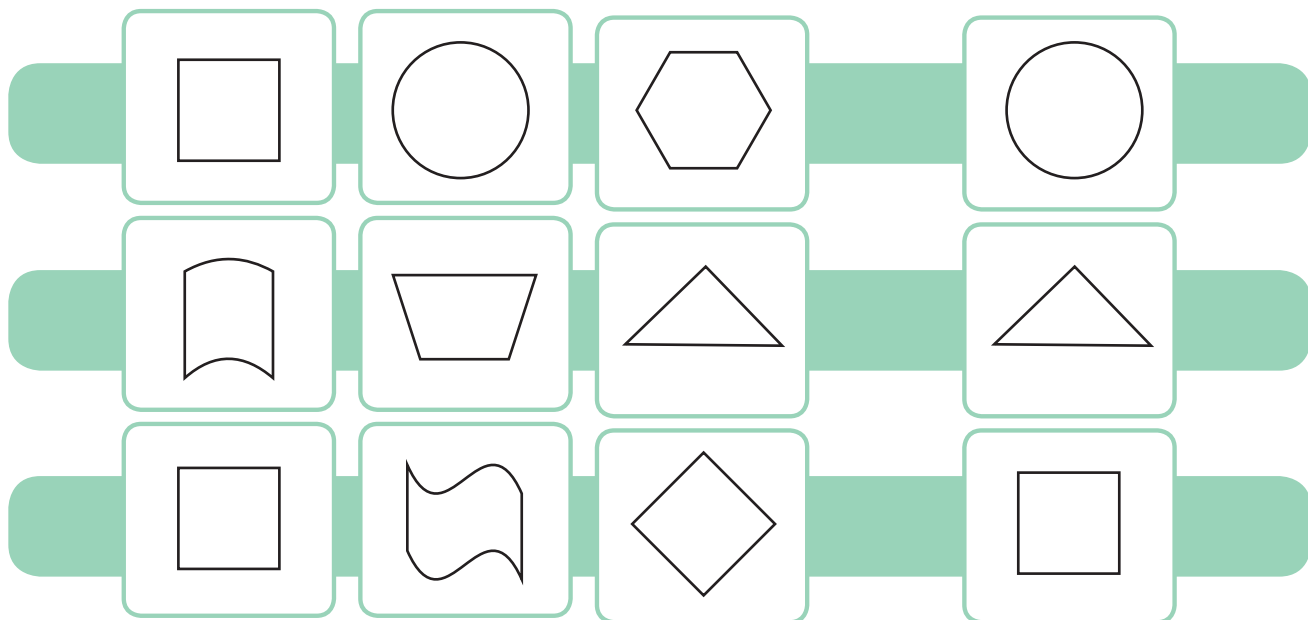
● به شکل نمونه نگاه کن و دورشکل مثل آن رادرشکل های زیر خط بکش.

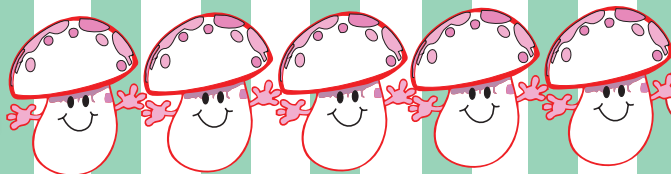
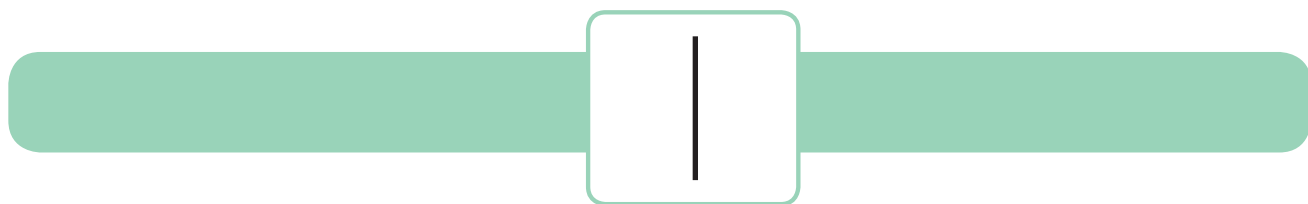
● به شکل نمونه نگاه کن و شکل مثل آن را رنگ بزن.

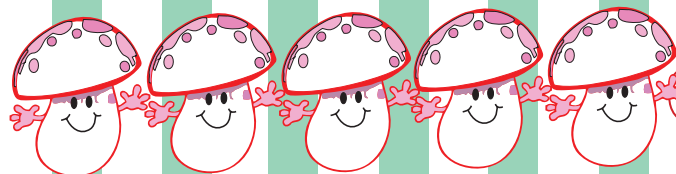
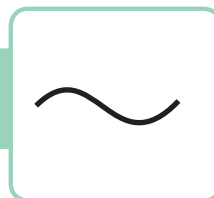
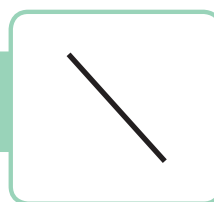
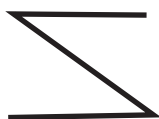
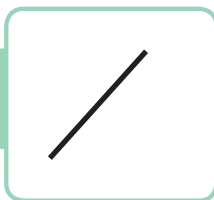
● به شکل نمونه نگاه کن و شکل مثل آن را رنگ بزن.

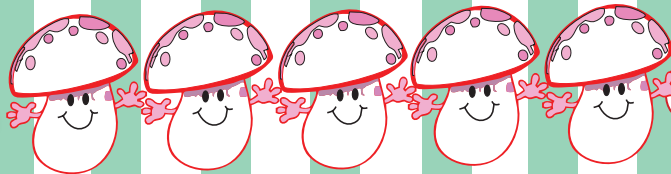
● به خط نمونه نگاه کن و دور خط مثل آن خط بکش.

● به خط نمونه نگاه کن و دور خط مثل آن، خط بکش.

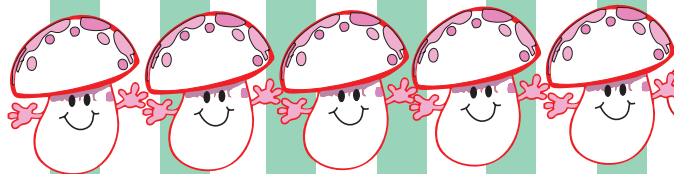
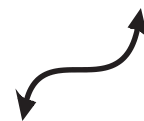
● به خط نمونه نگاه کن و دور خط مثل آن، خط بکش.

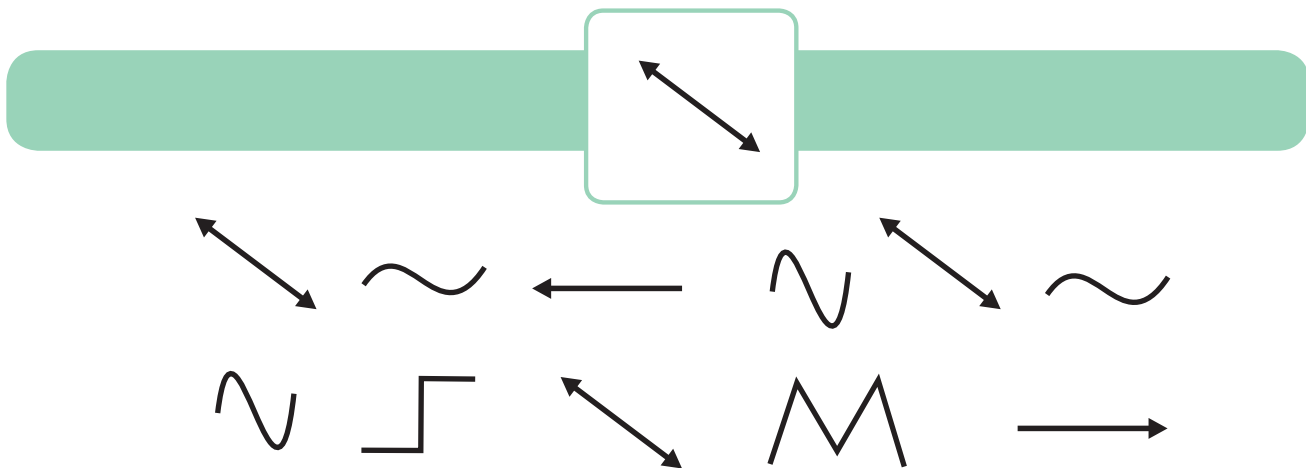
● خط های مثل هم را به هم وصل کن.

● به خط نمونه نگاه کن و دور خط های مثل آن، خط بکش.

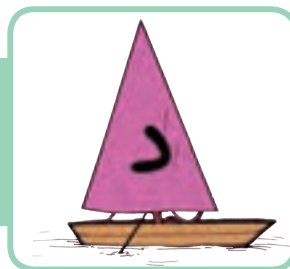
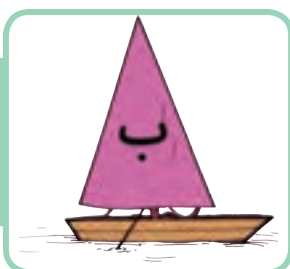
به خط نمونه نگاه کن و دور خط های مثل آن، خط بکش.

● به شکل روی لباس پسر نگاه کن و دور شکل مثل آن، خط بکش.

● به شکل روی قایق ها نگاه کن و آن را به شکل مثل خودش وصل کن.

د

ب

س

● شکل های مثل هم را با کشیدن خط به هم وصل کن.

ب

م

ن

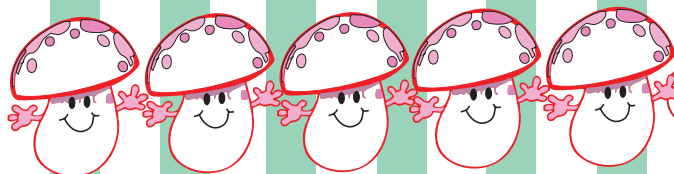
ب

م

د

د

ن

● به شکل نمونه نگاه کن و دور شکل مثل آن خط بکش.

ک

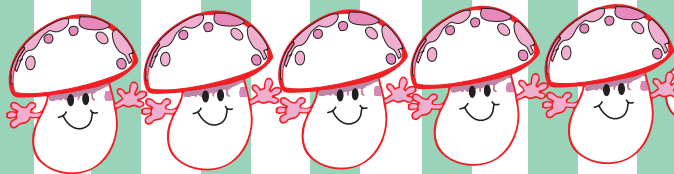
س م ب ک

د

ر د ع ن

ع

س د ع م

صد آفرین

● به شکل نمونه نگاه کن و شکل مثل آن را علامت بزن.

س

ص

ش

س

ث

پ

ت

ت

ف

ک

گ

ک

ع

ح

غ

ع

چ

ج

خ

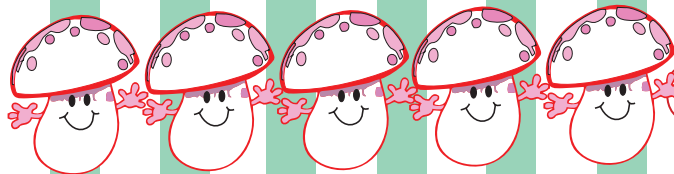
چ

ص

ض

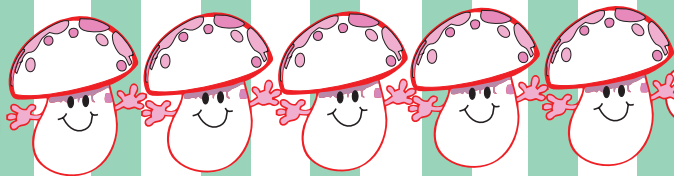
س

ص

● به شکل نمونه نگاه کن و شکل مثل آن را علامت بزن.

ا	ب	ن	ب
س	ح	د	س
م	د	ر	د
ق	و	ف	ف
م	خ	ک	م
ع	ن	ح	ن

● به شکل نمونه نگاه کن و دور شکل مثل آن خط بکش.

م

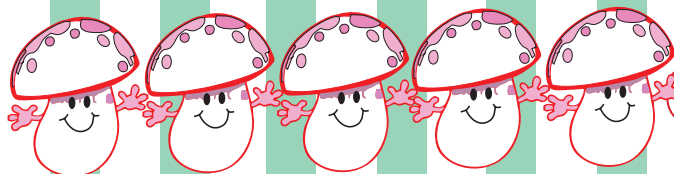
م ن ما ۹ د

ر ما م ا ف

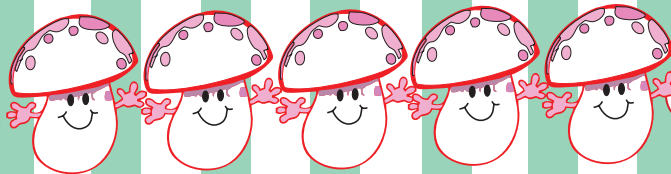
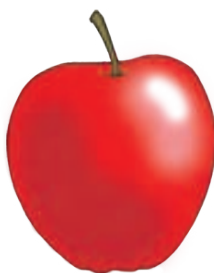
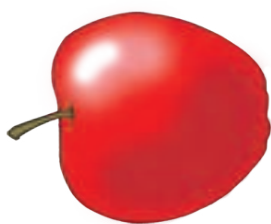
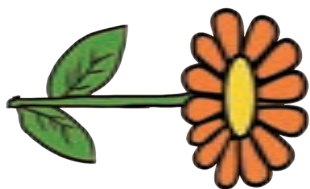
ف

ک ف ن ر ب س

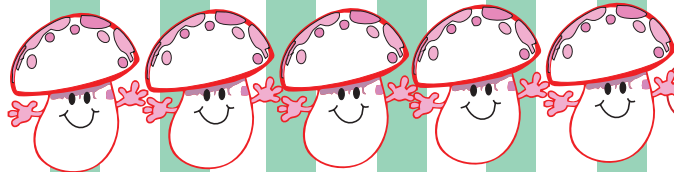
و ب ف ن ف

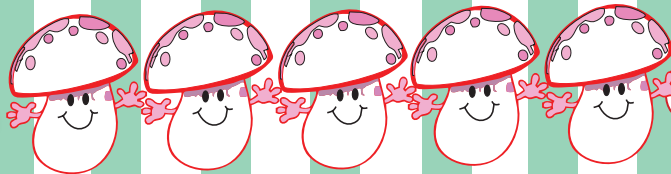
● جهت قرار گرفتن کدام تصویر با بقیه فرق دارد، آن را علامت بزن.

● جهت قرار گرفتن کدام تصویر با بقیه فرق دارد، آن را علامت بزن.

● جهت قرار گرفتن کدام تصویر با بقیه فرق دارد، آن را علامت بزن.

آی بازی، بازی، بازی

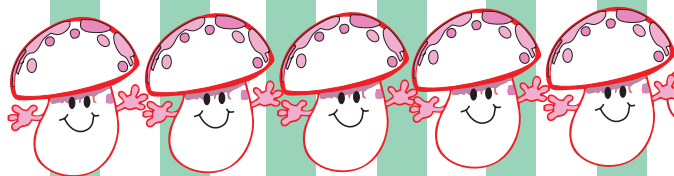
وسایل مورد نیاز :

● چراغ قوه، چنگال، لیوان ، عروسک ...

مراحل اجرای بازی :

کلاس را تاریک کنید و چراغ قوه را یکی یکی روی اشیاء داخل کلاس بیاندازید تا سایه شی روی دیوار بیفتد .
حالا این بازی را به نوآموزان آموزش دهید تا با وسایل مختلف این بازی را انجام دهند . و نام سایه شی مورد نظر را بیان کنند .

ساعتی شاد را برای نوآموزان فراهم کنید.

صدآفرین

کاردستی

وسایل مورد نیاز :

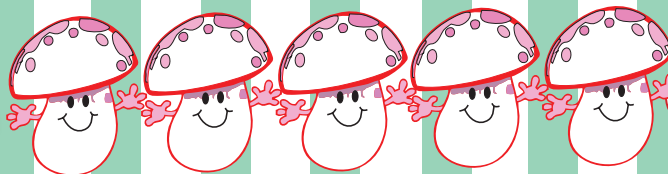
● خمیر بازی ، سنگ ریزه ، حبوبات رنگی ...

مراحل اجرا :

الگوی شکل های مختلف را به نوآموزان نشان دهید و از نوآموزان بخواهید با خمیر ، سنگ ریزه رنگ شده ،

حبوبات شکل های مختلف را بسازند .

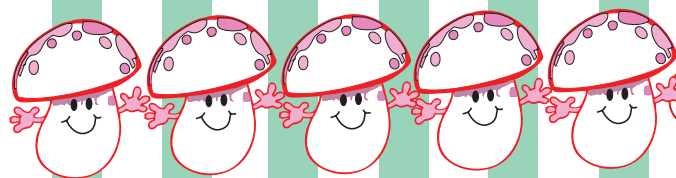
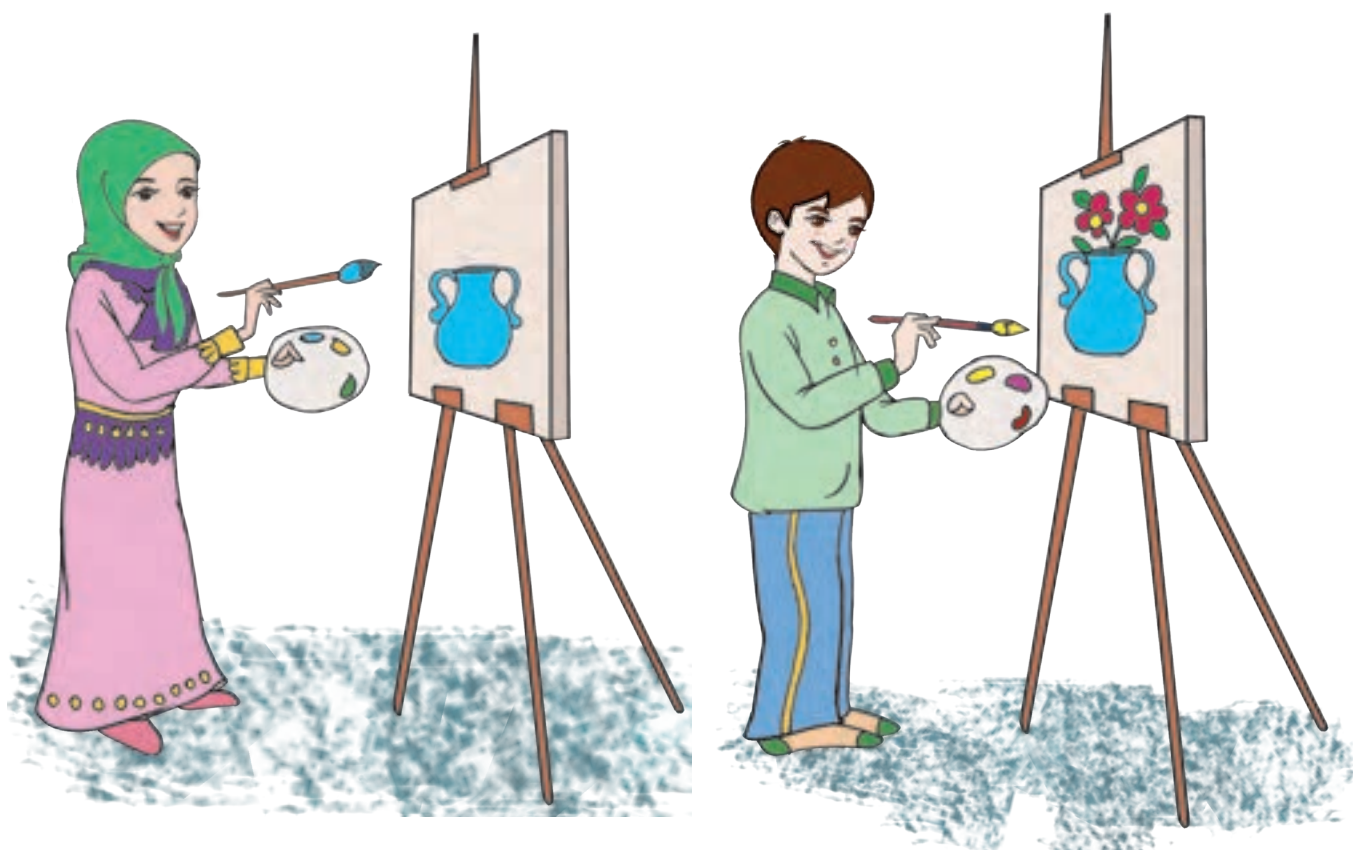
کارهای تکمیل شده نوآموزان را به نمایش بگذارید .

زمینه سازی برای خواندن :
پرورش حافظه بینایی

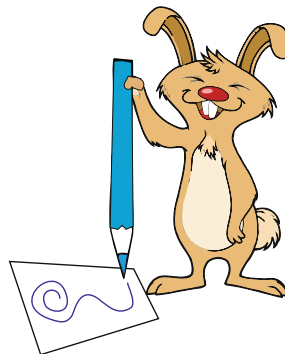
ببین و گوش کن

صدآفرین

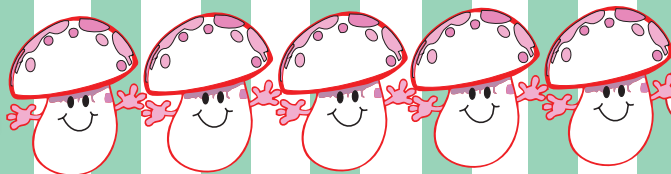
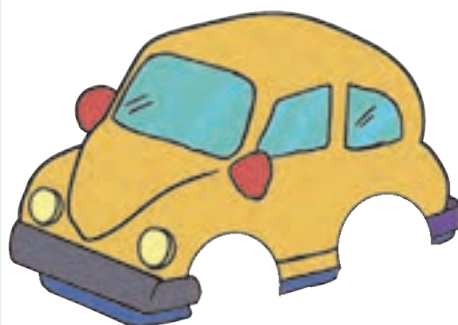

زمینه سازی برای خواندن :
پرورش حافظه بینایی

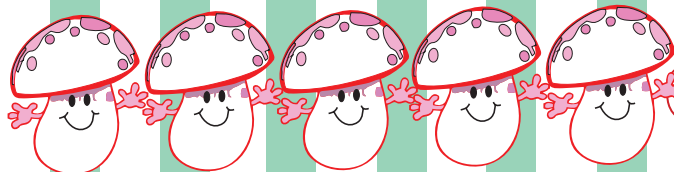
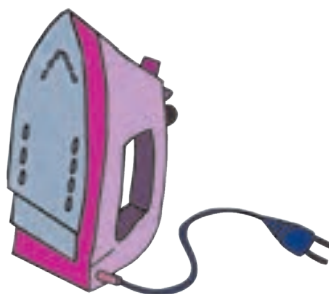
بین و انجام بده

● کدام یک از ماشین های زیر کامل نیست، آن را علامت بزن.

صد آفرین

● در هر ردیف ، تصویری که کامل نیست را علامت بزن .

● در هر ردیف ، تصویری که کامل نیست را علامت بزن.

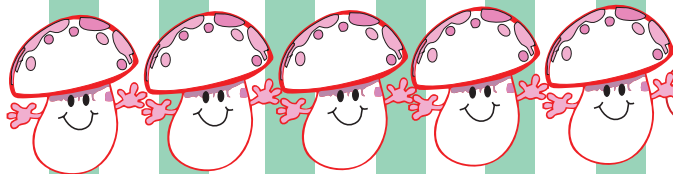

زمینه سازی برای خواندن :
پرورش حافظه بینایی

بگرد و پیدا کن

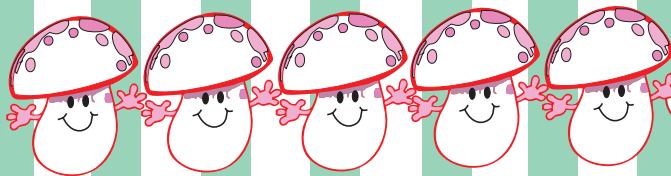
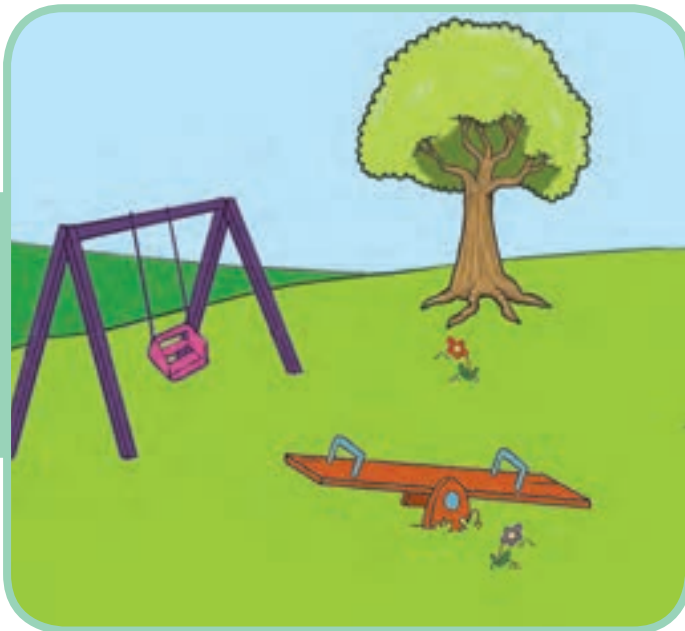
● در تصویرهای زیر، قسمت های شبیه به هم را علامت بزن و نام آن ها را بگو.

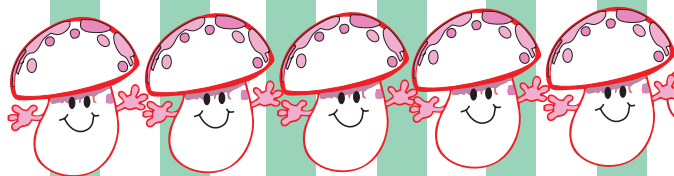
صدآفرین

● در تصویرهای زیر، قسمت های شبیه به هم را علامت بزن و نام آن ها را بگو.

● در تصویرهای زیر، قسمت های شبیه به هم را علامت بزن و نام آن ها را بگو.

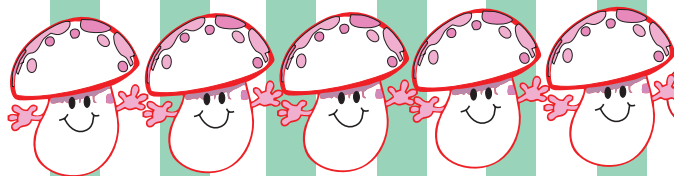

● در تصویرهای زیر، قسمت های شبیه به هم را علامت بزن و نام آن ها را بگو.

● در تصویر زیر قسمت های شبیه به هم را علامت بزن و نام آن ها را بگو.

صدآفرین

